

Quick Scan Flora en Fauna

Maria-Oord Luttenberg

Quick Scan Flora en Fauna

Maria-Oord Luttenberg

Titel	Quick Scan Flora en Fauna Maria-Oord Luttenberg
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Stichting Luttenberg Woont Van der Kettenstraat 33 8105 AK Luttenberg
Datum	12 juni 2015
Status	1 ^e concept

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
mob 06-40559568
bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

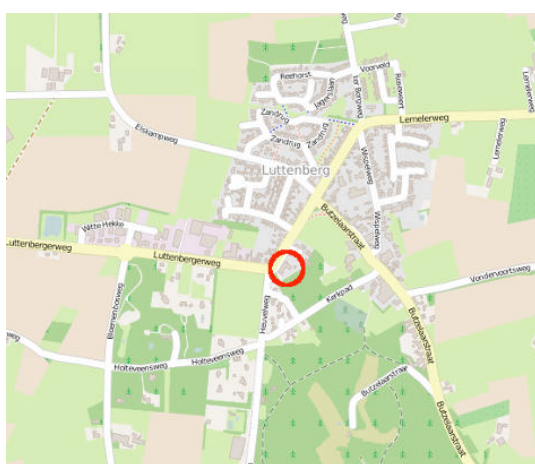
Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	1
1.3	Plangebied	2
1.4	Ingreep	3
2	Beschermde gebieden	4
2.1	Inleiding	Fout!Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.2	Aanwezigheid beschermde gebieden	4
2.3	Effecten Natura 2000	4
2.4	Effecten NNN	Fout!Bladwijzer niet gedefinieerd.
3	Beschermde soorten	5
3.1	Inleiding	Fout!Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2	Planten	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	vleermuizen	5
3.5	Amfibieën	6
3.6	Reptielen	6
3.7	Vissen	6
3.8	Ongewervelden	6
3.9	Samenvatting	6
4	Conclusies	8
4.1	Beschermde gebieden	8
4.2	Beschermde soorten	8
4.3	Maatregelen	8
5	Bronnen	9
	Natuurbeschermingswet	3
	EHS 3	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

Aan de rand van Luttenberg (fig. 1) in de gemeente Raalte bevindt zich woonzorgcentrum Maria-Oord. De eigenaar - Stichting Luttenberg Woont - heeft het voornemen om het erf en het gebouw te reconstrueren. Onderdeel hiervan is de sloop van bijgebouwen, renovatie van het hoofdgebouw en nieuwbouw. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de structuurvisie.

Figuur 1. Luttenberg met globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde quick scan van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet. Een quick scan betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De quick scan is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een quick scan geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Methoden

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is, zover mogelijk en nodig, gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en de website van Waarneming.nl. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruik gemaakt van Synbiosys.alterra.nl en de digitale atlas van provincie Overijssel. Op 3 juni 2015 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde

soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling). Tot slot zijn de bijgebouwen van binnen geïnspecteerd en is van het hoofdgebouw is de weinig gebruikte zolder bekeken.

1.3 Plangebied

Het plangebied wordt gevormd door een zorgcentrum dat in 1955 is gesticht. Het centrum bevindt zich aan de rand van de bebouwde kom van Luttenberg. Het grenst aan een bosgebied en langs de Harmelinkstraat staan oude laanbomen (fig. 2). Hierdoor heeft het gebied een lommerrijk karakter. Op en rond het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Het terrein is circa 3500 vierkante meter groot. De inrichting is vergelijkbaar met een grote tuin, met gazon, perken en her en der wat struiken en bomen. De tuin is goed onderhouden. Op het terrein staan drie gebouwen; het hoofdgebouw, een kleine garage aan de noordkant en een kleine schuur aan de oostkant.

Foto 1. Hoofdgebouw Maria-Oord.

Het hoofdgebouw (foto 1) heeft de uitstraling van een klooster met een aangebouwde kapel en een klokkentorentje op het dak. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en beschikt over een pannendak. In ieder geval een deel van het gebouw beschikt over een spouw op basis van de plaatselijk aanwezige open stootvoegen. In de dakrand is geen vogelschroot geplaatst. De twee bijgebouwen (foto 2 & 3) hebben bakstenen muren en een pannendak. Er is geen spouw aanwezig, maar mogelijk beschikt de oostkant van de garage wel over een spouw.

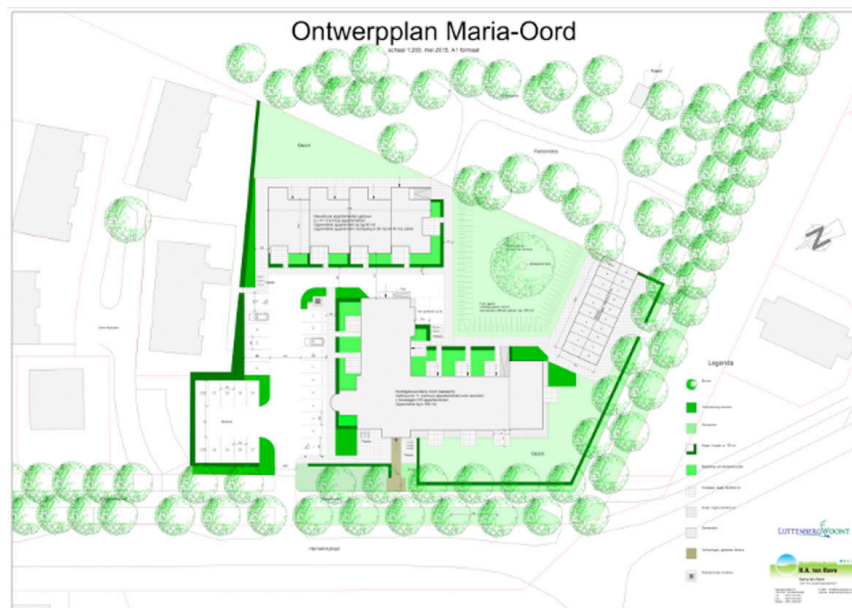
Foto 2 & 3. Bijgebouwen Maria-Oord met rechts de garage en links de schuur.

Figuur 2. Luchtfoto plangebied met projectgrens (geel).

1.4 Ingreep

Het voornemen bestaat het centrum te reconstrueren. Deze bestaat uit een grondige renovatie van het hoofdgebouw, de sloop van de bijgebouwen en de nieuwbouw van tweede complex achterin het terrein (fig. 3). Ten behoeve van de reconstructie verdwijnt plaatselijk begroeiing, maar dit blijft beperkt tot struiken en jonge bomen. De uitvoering van het plan is gepland in het voorjaar van 2016.

Figuur 3. Toekomstige situatie Maria-Oord.

2 Beschermde gebieden

2.1 Aanwezigheid beschermde gebieden

In de omgeving van Luttenberg komen geen beschermde gebieden voor in het kader van natuurbescherming. De dichtst bij gelegen beschermde gebieden behoren tot de NNN (voormalige EHS) en bevinden zich op circa twee kilometer afstand van het plangebied. Natura 2000-gebieden liggen op een nog veel grotere afstand.

2.2 Effecten NNN

De afstand van het plangebied tot beschermde gebieden is dermate groot in verhouding tot de schaal van de ingreep dat een negatief effect op voorhand is uit te sluiten.

3 Beschermde soorten

3.1 Planten

Het terrein bestaat uit een goed onderhouden tuin. In het gazon kwamen kenmerkende graslandsoorten voor als Draadereprijs, Pinksterbloem, Gewone hoornbloem, Speenkruid en Liggend walstro. In perken en onder begroeiing stonden soorten als Drienerfmuur, Zandraket, Veldereprijs, Zevenblad, Kleefkruid en Hondsdraf. Op muren groeide geen vegetatie. Alle gevonden soorten zijn algemene Nederlandse soorten. Beschermde of bedreigde soorten zijn niet aangetroffen.

3.2 Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. Er zijn geen zoogdieren in het plangebied waargenomen. Wel waren her en der in de bodem sporen aanwezig van kleine zoogdieren in de vorm van hollen. De meest voor de hand liggende soort op deze bosrijke locatie is Gewone bosmuis (tab. 1). De strikter beschermde kleine zoogdieren (tabel 2 of 3) - Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis - komen, behalve Waterspitsmuis, niet in de regio voor. Voor Waterspitsmuis is het terrein ongeschikt als leefgebied. De grotere zoogdieren zijn alleen als passant te verwachten met uitzondering van Steenmarter (tab. 2). Deze soort is kenmerkend voor ondermeer woningen en schuren. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van deze soort.

3.3 vleermuizen

Een vleermuisonderzoek valt buiten het kader van een quick scan. Wel is de potentie onderzocht van het terrein voor vleermuizen en is gelet op sporen. Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in holten van bomen en besloten of donkere ruimten van kunstwerken, zoals gebouwen. Achter het hoofdgebouw staat een oudere beuk met holten die potentieel zijn als verblijfplaats. De beuk blijft behouden in het reconstructieplan. De gebouwen zijn alle drie in potentie geschikt als verblijfplaats op grond van de aanwezigheid en toegankelijkheid van besloten ruimten, zoals de spouw, de ruimte onder het dak en weinig gebruikte of blinde delen van zolderingen. De bijgebouwen en de zolder van het hoofdgebouw zijn geïnspecteerd en op die locaties zijn geen sporen van vleermuizen gevonden. De daken zijn echter afgetimmerd, waardoor alleen gesteld kan worden dat de geïnspecteerde ruimten zelf niet in gebruik zijn bij vleermuizen. De inspectie zegt weinig tot niets over ruimten onder het dak en in de spouw. Dit betekent dat verblijfplaatsen van vleermuizen in de gebouwen niet zijn uit te sluiten. Van de gebouwen is met name het hoofdgebouw geschikt. De bijgebouwen zijn te laag en te klein om belangrijke verblijfplaatsen te herbergen. Hoogstwaarschijnlijk wordt op het terrein gefoerageerd door vleermuizen en de bomen langs de Harmelinkstraat kunnen een schakel zijn in vliegroutes. Het plan heeft op dergelijke functies nauwelijks tot geen invloed.

3.4 Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. Op en rond het terrein

waren enkele vogelsoorten van tuinen en bosrijke gebieden aanwezig, namelijk Pimpelmees, Koolmees, Merel, Zanglijster, Grote lijster, Vink, Bonte vliegenvanger, Grauwe vliegenvanger, Witte kwikstaart en Huismus. De meeste soorten zullen in de directe omgeving broeden. Van Witte kwikstaart bevond zich een nestplaats onder het dak van het hoofdgebouw. Voor de soorten met een vaste nestplaats Gierzwaluw en Huismus is met name het dak van het hoofdgebouw geschikt als nestplaats. Huismus was wel op het terrein aanwezig, maar het ging om foeragerende dieren die heen en weer vlogen tussen het plangebied en de woningen aan de overkant van de straat. Hier waren ook zangposten aanwezig. Deze ontbraken binnen het plangebied. Op grond hiervan wordt vermoed dat binnen het plangebied geen nestplaatsen van Huismus voorkomen. Huismus mijdt bosrijke plaatsen als broedgebied. Mogelijk is de locatie te besloten voor deze soort. Voor een zekere uitspraak is echter meer onderzoek vereist. Gierzwaluw is tijdens het bezoek niet rond het gebouw of in de lucht erboven waargenomen. Het ontbreken van waarnemingen tijdens het veldbezoek heeft weinig zeggingskracht, omdat Gierzwaluwen gedurende de dag lange perioden afwezig kunnen zijn. De soort heeft een sterke voorkeur voor gebouwen met een open ligging. Het vermoeden bestaat dat Gierzwaluw niet in het plangebied voorkomt vanwege de half-besloten ligging met hoge bomen er omheen. Voor een zekere uitspraak is echter meer onderzoek vereist.

3.5 Amfibieën

Alle soorten amfibieën zijn in meer of mindere mate beschermd. Het terrein beschikt niet over oppervlaktewater en is daarom ongeschikt als voortplantingsbiotoop. Als landbiotoop is het in beperkte mate geschikt. De omgeving wordt gevormd door droog bos, stedelijk gebied en agrarische percelen. Oppervlaktewater ontbreekt in de omgeving. Op basis hiervan zijn alleen de weinig kritische soorten van tabel 1 te verwachten, zoals Gewone pad en Bruine kikker, waarvan de herkomst is terug te voeren op tuinvijvers en kavelslootjes. Het voorkomen van strikter beschermde soorten is uit te sluiten.

3.6 Reptielen

Alle soorten reptielen zijn in meer of mindere mate beschermd. Het plangebied biedt voor geen van de Nederland voorkomende reptielen een geschikt leefgebied. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

3.7 Vissen

In en rond het plangebied komt geen oppervlaktewater voor. Een effect op vissen in het algemeen is daarom uit te sluiten.

3.8 Ongewervelden

De beschermde soorten ongewervelden zijn gebonden aan zeer specifieke habitats. Het plangebied komt voor geen van de beschermde soorten overeen met hun habitat. Deze soortgroep is daarom in zijn geheel uit te sluiten.

3.9 Samenvatting

In het plangebied komen zeker broedvogels zonder vaste nestplaats voor. Dit geldt voor de opgaande begroeiing en de gebouwen. Verder is het voorkomen van licht beschermde amfibieën mogelijk, bijvoorbeeld onder dicht plantsoen. Tot zijn de gebouwen en met name het hoofdgebouw potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen en Huismus en Gierzwaluw. De twee vogelsoorten worden niet verwacht, maar geheel uit te sluiten is het voorkomen niet. Over het mogelijke voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen is geen uitspraak te doen.

Tabel 1: Beschermde soorten die binnen de planlocatie worden verwacht op basis van bestaande gegevens en het veldbezoek.

Soortgroep	Opm.	Tabel 1 algemene soorten	Tabel 2 Licht beschermde soorten	Tabel 3 Streng beschermde soorten	Vogels
Zoogdieren		Aanwezig			
Vleermuizen				Potentieel	
Vogels (niet vast)					Aanwezig
Vogels (vast)	Jaarrond beschermd				Potentieel
Amfibieën		Potentieel			

Uit de volgende soortgroepen zijn geen beschermde soorten aangetroffen of te verwachten:

- Planten
- Reptielen
- Vissen
- Ongewervelden

4 Conclusies

- 4.1 Beschermde gebieden** Het plangebied maakt geen deel uit van beschermde gebieden en ook in de omgeving komen dergelijke gebieden niet voor. Op grond van de beperkte schaal van de ingreep en de bestemming is een negatief effect op beschermde natuurgebieden uit te sluiten.
- 4.2 Beschermde soorten** Van de soortgroepen zoogdieren en amfibieën zijn algemene soorten van tabel 1 te verwachten. Bij grondverzet en het rooien van dichte begroeiing is een negatief effect op soorten van deze groepen te verwachten. Voor dergelijke soorten geldt echter een algemene vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet zolang het een ruimtelijke ingreep betreft. Met betrekking tot broedvogels zonder vaste nestplaats moet rekening worden gehouden met nestplaatsen in zowel de begroeiing als de gebouwen. Bij ingrepen aan de gebouwen en begroeiing tijdens het broedseizoen is schade aan broedsels evident. Broedsels van vogels zijn strikt beschermd. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. Het voorkomen van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw in de gebouwen is niet uit te sluiten. De verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd. De renovatie en sloop mogen geen negatief effect hebben op de soorten zelf of op de functies die de gebouwen voor de soorten hebben.
- 4.3 Maatregelen**
- Broedvogels zonder vaste nestplaats**
Om schade aan broedsels te voorkomen dient het verwijderen van groen en de sloop of renovatie van het dak buiten het broedseizoen plaats te vinden. De piek van het broedseizoen ligt in de periode half maart-half juli, maar eerdere en latere broedgevallen komen voor. Van november tot en met februari is de kans op broedgevallen zeer klein. Het is mogelijk om tijdens het broedseizoen te werken wanneer maatregelen zijn genomen om broedgevallen te voorkomen of wanneer een inspectie uitwijst dat geen broedsels aanwezig zijn.
- Vleermuizen**
De functies van de gebouwen dient te worden onderzocht volgens het door het ministerie goedgekeurde onderzoeksprotocol. Dit schrijft een minimale inzet voor van twee ochtens- of avondbezoeken in de periode half mei-half juli en twee in de periode half augustus-begin oktober. Over het algemeen wordt een geldigheidsduur van drie jaar gehanteerd voor de resultaten.
- Huisumus**
Om de afwezigheid van Huismus aan te tonen zijn meerdere ochtendbezoeken noodzakelijk, bij voorkeur in de periode april-juni. Over het algemeen wordt een geldigheidsduur van vijf jaar gehanteerd voor de resultaten.
- Gierzwaluw**
Om de afwezigheid van Gierzwaluw aan te tonen zijn meerdere avondbezoeken noodzakelijk, bij voorkeur in de periode juni-juli. Over het algemeen wordt een geldigheidsduur van vijf jaar gehanteerd voor de resultaten.

5 Bronnen

Creemers, R. & Delft, J. van 2009. Atlas van reptielen en amfibieën in Nederland, Ravon.

Limpens, H. & J. Regelink, R. Koelman, 2009. Vleermuizen en planologie (syllabus). Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.

www.overijssel.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.waarneming.nl

Bijlage I Wettelijk kader en beleidskader

De toets is gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden. De soortbescherming is in de wet geregeld middels de Flora- en faunawet.

De gebiedsbescherming is geregeld middels de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten) en ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur middels het beleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Flora- en faunawet

Soortbescherming in Nederland is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze wet is op 1 april 2002 in werking getreden en voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland voorkomende planten en dieren. Voor de beschermde soorten geldt een aantal verbodsbepalingen zoals weergegeven in onderstaand kader.

Artikel 8:

Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op een andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9:

Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10:

Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11:

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12:

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13:

Het is verboden beschermde planten en dieren te vervoeren of onder zich te hebben.

Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen voor de in de wet genoemde beschermde soorten geldt voor alle in het wild voorkomende planten en dieren in Nederland de zorgplicht (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen.

Ontheffing

Bij de Flora- en faunawet kan onder voorwaarden van het verbod op schadelijke handelingen worden afgeweken met een ontheffing of vrijstelling.

De beschermde soorten zijn na het inwerking treden van de AMvB artikel 75 in 2005, verdeeld in drie categorieën (tabellen) waarvoor verschillende toetsingscriteria gelden voor het verkrijgen van een ontheffing.

Tabel 1 (algemene soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Hiervoor geldt een vrijstellingsregeling als bij ingrepen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen.

Tabel 2 (overige / licht beschermde soorten)

Het betreft beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer er geen gedragscode is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden. Voorwaarde is dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau). Dit is de zogenaamde 'lichte toets'.

Tabel 3 (streng beschermde soorten)

Het betreft streng beschermde soorten. Dit betreft soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Daarnaast betreft het soorten die door Nederland aan deze lijst zijn toegevoegd middels een AMvB van artikel 75. Voor deze soorten wordt alleen ontheffing verleend als er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan:

- Er is geen andere bevredigende oplossing, waarbij gezocht moet worden naar alternatieven voor de locatie of voor de ingreep;
- Er is sprake van een in of bij wet genoemd belang;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort;
- Er wordt zorgvuldig gehandeld ten aanzien van de soort.

Deze criteria worden ook wel omschreven als de 'uitgebreide toets'.

Vogels

Vogels maken geen onderdeel uit van de tabellen. Alle vogels zijn in dezelfde mate beschermd. Broedende vogels met nesten, eieren of niet vliegvlugge jongen zijn, in navolging van de Europese Vogelrichtlijn, strikt beschermd; voor verstoring van broedgevallen wordt in principe geen ontheffing gegeven. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart - 15 augustus) plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Uitzondering zijn vogels met jaarrond beschermde nesten. Voor het verstoren, beschadigen of vernietigen van jaarrond beschermde vogelnesten is altijd een ontheffing benodigd, ook als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden. Bij een ontheffingaanvraag, zal de uitgebreide toets zoals beschreven onder soorten van tabel 3 worden toegepast. Het in of bij wet genoemd belang moet in de Vogelrichtlijn zijn opgenomen. In augustus 2009 is door de Minister van (destijds) LNV nieuw beleid voor het beoordelingskader van Flora- en faunawetontheffingaanvragen aangekondigd. Met dit nieuwe beleid is een nieuwe vogellijst afgegeven. In deze vogellijst is onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (vogels van categorie 1 t/m 4) en soorten waarvoor de nesten niet jaarrond zijn

beschermde, maar waarvoor wel inventarisatie gewenst is (vogels van categorie 5). Indien vogels uit de laatste groep in de projectlocatie aanwezig zijn moet een omgevingscheck gedaan worden om te kijken of in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn. Wanneer in de omgeving onvoldoende broedbiotoop aanwezig is, zijn ook de nesten van soorten uit categorie 5 jaarrond beschermd (min LNV, augustus 2009).

Functionaliteit behouden

Door een wijziging in de beoordeling van ontheffingaanvragen in augustus 2009, is het mogelijk om te voorkomen dat een ontheffing nodig is. Dit is het geval wanneer mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de 'functionele leefomgeving' van dieren intact blijft. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorafgaand aan de ingreep nieuw leefgebied wordt gerealiseerd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor vogels kan dit van belang zijn omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen bij een beperkt aantal belangen welke in respectievelijk de Habitatrictlijn of Vogelrichtlijn worden aangegeven. Door uitspraken van de Raad van State (op 3 oktober 2012, uitspraak 201108112/1/A3 en 11 juli 2012, uitspraak 201104809) moet een dergelijke werkwijze echter zorgvuldig worden onderbouwd waarbij er toch sprake kan zijn van een ontheffing.

Rode Lijst

Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de minister van EZ. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. De Rode lijsten helpen daarbij. Deze lijsten worden ook gebruikt om te toetsen of de beleidsdoelen over biodiversiteit worden gehaald (www.rijksoverheid.nl).

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet in werking getreden. Hiermee zijn de verplichtingen uit de Europese Vogel- en Habitatrictlijn, voor zover die zien op gebiedsbescherming, geïmplementeerd in het Nederlands recht. Directe toetsing aan de Vogel- en Habitatrictlijn is daarmee niet meer aan de orde. Onder de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 worden de Vogel- en Habitatrictlijngebieden aangewezen en beschermd. Deze worden gezamenlijk Natura 2000-gebieden genoemd. Daarnaast worden Beschermd Natuurmonumenten en Wetlands aangewezen en beschermd. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ. Voor alle Natura 2000 gebieden worden beheerplannen opgesteld. Deze beheerplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

EHS

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De SVIR vervangt verschillende rijksbeleidsstukken zoals de Nota Ruimte en de Nota Mobiliteit. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels

ruimtelijke ordening (Barro). De rijkslijn zoals verwoord in het SVIR en Barro is dat er bij EHS geen sprake is van externe werking.

Provincies wijzen in hun structuurvisie de gebieden aan die onder de EHS vallen. In of in de nabijheid van EHS-gebied geldt het 'nee, tenzij'-principe: nieuwe plannen of projecten zijn niet toegestaan als ze de wezenlijke (potentiële)waarden en kenmerken van het EHS-gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. De planologische bescherming van de EHS vindt plaats in op basis van de Wet ruimtelijke ordening vast te stellen bestemmingsplannen.